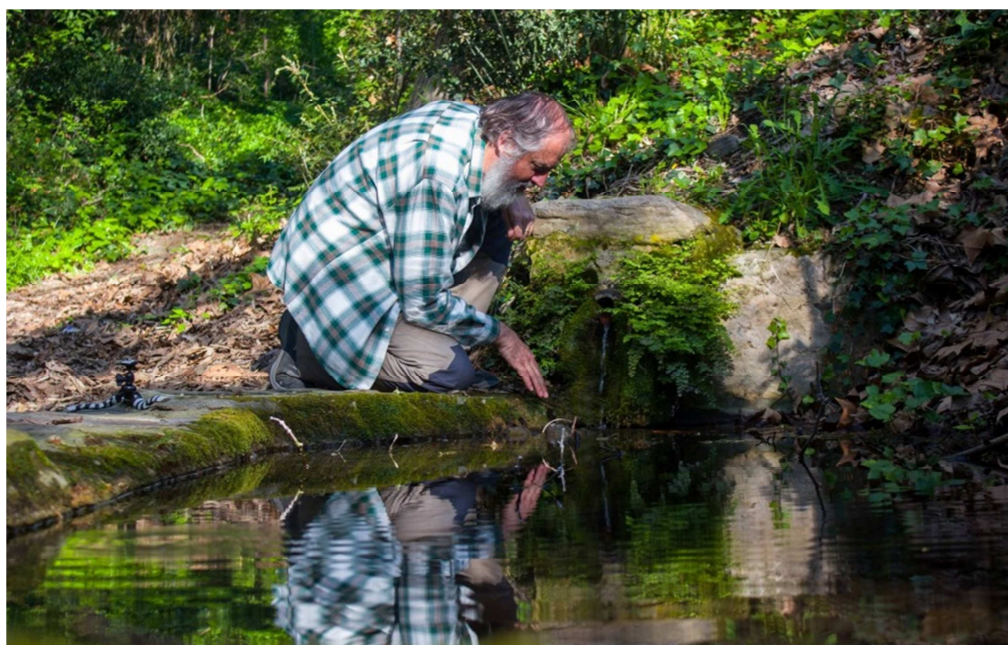

PROJECTE FONTS DEL MONTSENY

Fonts dels municipis del sud-oest montsenyenc

La Garriga Cànoves i Samalús

Oscar Farrerons – Adrià Corella

8 de març – 12 de maig 2019
Museu de Ciències Naturals
Granollers

Índex

Projecte Fonts del Montseny

La Garriga i les seves fonts

1. Bosc	6. Raspall
2. Can Perrillo	7. Roc del Passeig
3. Can Terrers	8. Santa Digna
4. Ibèrica	9. Teula
5. Pou Calent	10. Tremolencs

Cànoves i Samalús i les seves fonts

1. Acàcies	5. Frare
2. Bardisses	6. Lleó
3. Can Perera	7. Monjos
4. Castell	

Agraïments

Bibliografia

Projecte Fonts del Montseny

Tots sabem que les fonts del Montseny són molt nombroses, però en sabem quantes n'hi ha? en quines condicions? les coordenades d'on estan ubicades? el seu estat de manteniment? el tipus d'aigua que brolla del seu manantial? Aquestes i moltes més preguntes són les que volem resoldre amb el nostre projecte.

No hi ha treballs exhaustius sobre les fonts del Montseny però si una primera aproximació feta per Martí Boada al 2003 en que fa referència a més de 700. De totes maneres el criteri per la seva quantificació pot variar en funció que es compatibilitzin les fonts perdudes, els biots, les urbanes o sols les naturals, o totes les que estan ubicades al terme municipal o sols les que es troben dins del parc natural del Montseny. A hores d'ara, en el moment de fer aquest catàleg, nosaltres hem recollit de la molt variada bibliografia que hi ha sobre el Montseny més de 810 fonts en tota la Reserva de la Biosfera (els termes municipals complerts dels 18 pobles que formen el Montseny). Totes aquestes fonts han estat posicionades en un plànol googlemaps amb les seves coordenades GPS que porta per títol "Projecte Fonts del Montseny", per accedir-hi podeu usar el codi QR:

Estan situades amb quatre colors, corresponents la següent llegenda: Vermell: fonts boscanes; Blau: fonts urbanes; Verd: fonts per geolocalitzar; Negre: desaparegudes.

El nostre projecte inclou visitar les fonts, comprendre el lloc, escriure una fitxa de cada brollador amb la situació, l'estat, la manera d'arribar-hi, les llegendes i històries de la font o del lloc, i fer un conjunt de fotografies de cada una d'elles.

D'aquestes més de 810 fonts, en el moment d'escriure aquest catàleg 30 pertanyen al terme municipal de La Garriga i 28 al de Cànoves i Samalús, però no totes les hem pogut visitar, ja que n'hi ha unes quantes que encara no les hem geolocalitzat, o trobat a les persones que en coneguin la seva existència. En aquest catàleg hi trobareu les fitxes de les 10 fonts de La Garriga i les 7 de Cànoves i Samalús que a hores d'ara hem pogut visitar. Potser més endavant....

La Garriga, i les seves fonts

La Garriga és un dels municipis amb menys superfície al Parc Natural del Montseny, sols té el turó de Santa Margarida i Santa Cristòfol (678m.), però tot i així els vilatans se senten molt identificats amb el parc.

Limita al nord amb Figaró-Montmany, a llevant amb Cànoves i Samalús, a sud amb les Franqueses del Vallès, i a ponent per l'Ametlla del Vallès. Des de temps immemorials la Garriga és porta d'accés al Congost i a Osona per Barcelona; ja en l'època romana al pas de la via Ausa, com en el camí ral a l'edat mitjana, i el ferrocarril i la carretera general (avui C-17) al segle XIX.

Els seus 19 km² estan habitats per 16.000 ànimes, que gaudeixen de les seves avantatjoses condicions geogràfiques, climàtiques i socials que han consolidat el poble com un lloc de residència per a classes socials mitjanes i altes amb l'activitat laboral a l'àrea de Barcelona.

En l'estructura urbanística del poble destaca fortament el Passeig, l'avinguda més senyorial de la Garriga, una via urbana oberta el 1878 de gairebé un quilòmetre de llarg, ombrejada per dues fileres de 272 enormes plataners procedents inicialment del parc de la Devesa de Girona.

La Garriga és coneguda arreu per la important indústria del moble, així com per les seves aigües termals, pels edificis modernistes d'estiueig i per les catifes de flors que s'hi fan durant la festa del Corpus Christi, quan el poble fa olor de flors. El Museu Biblioteca Fundació Maurí recull el llegat testamentari de l'il·lustre notari Josep Maurí i Serra.

El dia 29 de gener de 1939, la Garriga va ser bombardejada per l'aviació feixista italiana al servei de Franco. Dues esquadilles d'avions Savoia van deixar caure les bombes sobre el nucli urbà, afectant nombrosos carrers i cases, i causant la mort de quinze persones. La memòria del tràgic bombardeig es va silenciar durant la dictadura franquista. L'ajuntament organitza cada any actes de commemoració, amb els quals, a més de fomentar la recuperació i la divulgació de la memòria i la història, pretén generar un procés de reflexió sobre els fets, recuperar i difondre els elements patrimonials relacionats amb el conflicte, i dignificar la memòria de les víctimes del bombardeig.

La Garriga, a més del Montseny al seu vèrtex nord, està envoltada de natura i de paisatges molt diversos. Des de les extenses zones de regadiu del Pla de Llerona, passant pels mosaics de camps i boscos a llevant, cap Samalús, i a ponent, cap a l'Ametlla, pels vessants muntanyosos del Puiggraciós, dels Cingles de Bertí al nord-oest, i pel paisatge de ribera que travessa tot el poble seguint el riu Congost..

Font del Bosc, La Garriga

Coordenades GPS: 41.67334, 2.28803

La font del Bosc la trobem emplaçada al final del Passeig de La Garriga just a l'inici del carrer Bosc al meravellós emplaçament natural que encara es manté, conegut amb el nom de Malhivern.

La font és un mur d'uns dos metres i mig de llargada per un metre i mig d'alçada aproximadament fet de còdols de riu. El més curiós de la font, ara ja seca, és que al seu centre hi han col·locades unes pedres simulant la forma d'una flor i els seus pètals, i just a la pedra del centre que simula l'estigma de la flor hi podem trobar dos petits brocs.

Com diu en una de les plaques que podem trobar al bosc:

El Bosc de Malhivern, que ressegueix el torrent del mateix nom, és el més popular del municipi. Té un gran valor ecològic perquè a la plana del Vallès cada vegada són més escassos els alzinars de certa extensió. La seva continuació natural era el ja desaparegut bosc de can Terrers, on a principis del segle XX es van celebrar diverses edicions de la gran festa modernista del Teatre de la Naturalesa.

Font de Can Perrillo, La Garriga

Coordenades GPS: 41.6873, 2.2861

Aquesta font urbana es troba situada presidint una agradable placeta que queda per damunt de la carretera Nova (l'antiga carretera nacional N-152), davant del número 52 del carrer de Calàbria, a sols 250 metres al nord de l'església parroquial de Sant Esteve de la Garriga.

La font consisteix en l'obra d'un gruixut pilar quadrat fet amb carreus de pedra escairada, tot ell coronat per una gran esfera de pètria. L'aigua raja per un polsador collat al lateral que dóna cara a la placeta, i cau a una pica de pedra picada que arriba continua fins al terra.

Salvant el desnivell fins a la carretera Nova, un bonic mur de pedra arrodonida, amb acabat de pedra plana com a seient, permeten gaudir del paratge amb tranquil·litat, més encara si les moreres de la propera carretera estan ben verdes i ombregen el lloc. Al vèrtex del carrer Calàbria amb la carretera Nova, el mur de pedres configura un cilindre petri una mica més alt, coronat per una columna d'enllumenat de ferro colat, tot ell acompanyant el mur cap a la carretera amb un artístic passamà en forma de cadena metàl·lica rígida.

Font de Can Terrers, La Garriga

Coordenades GPS: 41.67223, 2.28827

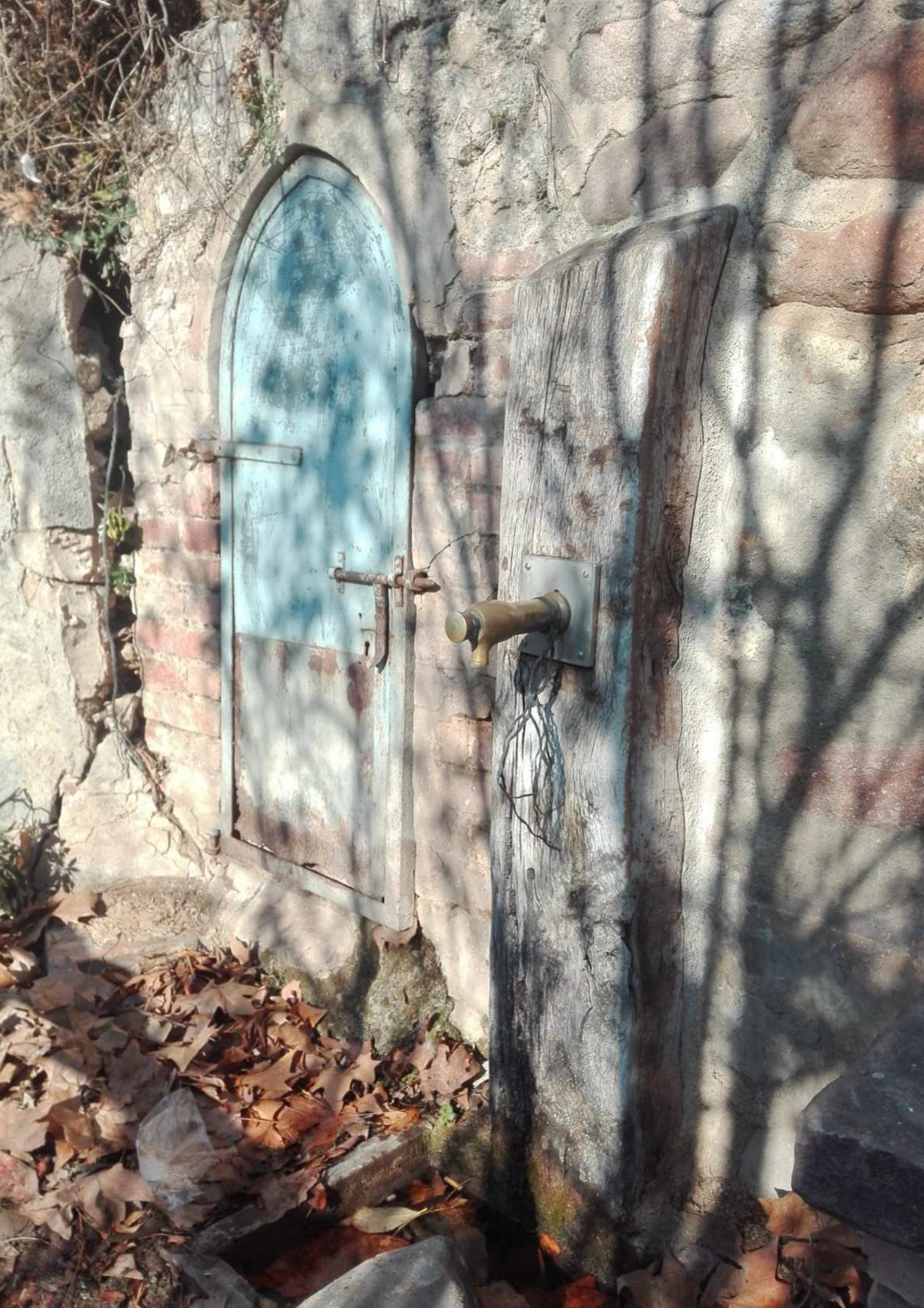
La font-mina de can Terrers la trobem al sud del nucli urbà, prop de l'entrada per l'antiga carretera N-152, entre la bassa de Can Terrers i la plaça Narcisa Freixas, després d'haver caminat el quilòmetre del Passeig i travessat el bosc de Malhivern.

La font, actualment de xarxa municipal, té encara al seu costat la mina original amb la seva tapa metàl·lica d'un color blau cian. El broc en forma de polsador està adherit a una petita biga de fusta. Si obrim la tapa de la mina podem observar que està totalment eixuta.

El molí i la mina que emplenava la bassa es van construir a la mateixa època, entre el 1766 i el 1772. Avui tot el lloc està melancòlicament aturat en el temps, sensació que s'accentua si ho visiteu a la tardor, amb el terra encatifat per les fulles dels plataners propers, i en la bassa en desús.

Can Terrers és avui una casa particular, en una part de la seva finca, a sud de la riera de Samalús si va trobar una vil·la romana, originària del segle I aC. un edifici d'uns 200 metres quadrats que es considera un dels assentaments rurals d'època romana més rellevants del patrimoni cultural català gràcies al bon estat de conservació. Per aquest motiu el 9 d'abril del 2001 la Generalitat de Catalunya va declarar la vil·la Bé Cultural d'Interès Nacional (al mateix nivell que el fòrum de Tarragona, per exemple)

Font Iberica, La Garriga

Coordenades GPS: 41.697822, 2.278271

Situada a la plaça Ibera, al veïnat dels Tremolencs, una barriada de cases amb jardí a l'altre costat de la C-17, al nord-oest del nucli urbà de la Garriga. La plaça és un espai de cruïlla de l'avinguda dels Tremolencs amb el passeig de l'Esport i el carrer Baixada de la Font, sense cap interès urbà ni paisatgístic, a no ser per la font que hi està ben plantada al mig.

Es tracta d'una clàssica font de ferro de fosa de "Fundació Benito de Manlleu", model Barcino UM502, amb un paviment rectangular de llambordes, que sembla que vol dignificar una mica ell lloc on està ubicada. Però podrà fer-ho amb tants cotxes al seu voltant? Nosaltres no hi sabem trobar massa la gràcia, tot i que aquesta font surt citada a moltes excursions per aquesta zona de Tremolencs i fins a Puiggraciós.

Font del Pou Calent, La Garriga

Coordenades GPS: 41.6835, 2.2860

Històrica font urbana de la Garriga, emplaçada dins del nucli entre els números 29 i 31 del carrer dels Banys. La font queda adossada a la façana de la casa. Per poder veure rajar la font, cal petjar un botó que és situat a la dreta del frontal, però una mica amagat. A la part baixa podem veure la sortida d'aigua per mitjà d'un broc colzat de llautó que està encastat a una làpida de marbre gris que fa de frontal amb el nom de la font gravat en baix relleu. L'aigua cau al enreixat de ferro situat arran de vorera i coronat per un escossell de marbre. Presidint el frontal de la font podeu veure el registre de servei, en forma d'allargat finestral metàl·lic de poques consideracions estètiques. Al capdamunt del conjunt hi ha un gravat en relleu la representació més antiga de l'escut de la Garriga, a més de la data 1863.

L'aigua, com a mínim des del temps romans, ha determinat i condicionat la història i l'evolució de la Garriga: el pas del riu, els aprofitaments de tot tipus i, molt especialment, el fet que la Garriga tingués aigua termal. Al costat de la deu termal, al voltant de la plaça de Santa Isabel, s'hi va formar al segle XIV el primerenc nucli urbà, que s'ha acabat convertint en la Garriga del segle XXI. Però l'aigua termal sempre ha estat font de disputa. L'accés públic a l'aigua termal sovint ha estat en entredit pels interessos econòmics particulars, que n'han volgut l'exclusivitat. Tot i així, l'any 1891 la justícia va determinar que l'ús comunal de l'aigua era correcte. Fins llavors hi havia hagut un pou públic d'aigua termal a la plaça de Santa Isabel, i també el Pou Calent. Malgrat que el cabdal d'aigua termal ha estat sempre fràgil, fins fa no massa anys encara hi havia, aquí al costat, els banys públics "de la Maria", on la gent aprofitava per dutxar-se amb aigua calenta, i fins i tot es feia repartiment d'aigua termal a les cases, per fer la bugada. Amb el pas dels anys i l'augment de l'explotació de l'aigua termal, la major part de cases del centre del poble que tenien aigua calenta sense haver de pagar ja han perdut aquest privilegi.

PRODUCTES A GRANEL
A LA TEVA TAULA

BOST
ALENT

Concurs
I tu, quan els fel

IN CAT

I tu, quan els fel

COVERT
SECURITY
ZONA
VIDEOVIGILADA
Tel. 902 099 51
www.covertsecurity.com

AGÜA NO APTA
PER AL CONSUM

POU ALENT

Font Raspall, La Garriga

Coordenades GPS: 41.6799, 2.2880

Font pública d'aigua de la xarxa coneguda també com la font del Passeig, ja que és erigida a l'alçada del número 51 del Passeig, a tocar del carrer Vinyals.

Font d'estil modernista dissenyada l'any 1915 per l'arquitecte Manuel Raspall. Es tracta d'una font mural de pedra, en forma troncocònica rematada al capdamunt en forma arrodonida i pedres més petites. El frontal queda lleugerament enfonsat dins el mur i està fet amb trencadís ceràmic de colors groc i marró. L'aigua raja per un polsador quan se'l prem i cau en una pica semicircular de pedra massissa fins el terra, rematada per dos cercles metàl·lics. A la part alta hi han dues jardineres quadrades, una a cada banda, decorades amb rajoles de ceràmica dels mateixos colors que el frontal en forma arlequinada.

Raspall, com arquitecte municipal, va liderar el planejament urbanístic i l'eixample de la Garriga, que passa d'una agricultura decadent de finals del XIX, cap a una lleugera industrialització i a una explosió de torres d'estiu. La Garriga s'expandeix entre la carretera i la via del ferrocarril amb l'eixample que envoltarà el Passeig, on s'ubicaran les principals torres. Raspall fa les urbanitzacions i alineacions corresponents, així com els safareigs i l'asil, i al 1928 dissenya el traçat de la "Carretera Nova", la circumval·lació que esquivaria el centre del poble d'aleshores i que encara avui té el mateix traçat. Raspall també va projectar el barri de Can Noguera ubicat a l'altra banda del riu que fins aquell moment havia suposat una barrera natural. Desplega el clavegueram en bona part de la població durant els anys 1930, a la vegada que millora els carrers amb l'empedrament de llambordes

Font de la Roca del Passeig, La Garriga

Coordenades GPS: 41.67718, 2.28829

La font de la Roca del Passeig la trobem en aquesta magnífica avinguda senyorial de la Garriga just quan entronquem el carrer travesser de Cast Oliver. També en aquest passeig hi ha la històrica i modernista font Raspall. Al final del segle XIX La Garriga comença a ser un lloc d'estiueig de la burgesia catalana, atreta principalment per les aigües termals i la comunicació ferroviària. Es comencen a construir nombroses cases modernistes (moltes per part de Manuel Raspall) i es duen a terme importants reformes arquitectòniques, com la construcció del Passeig, l'avinguda més senyorial de La Garriga, sense cap mena de dubte.

La font és un esplendorós roc de color daurat on al seu centre hi ha un petit broc en forma de polsador, on hi raja aigua de xarxa del poble. Potser aquesta font no té l'espectacularitat de la Raspall, però no hi ha dubte que forma part del patrimoni hídic de la vila, com un element més que acompanya els plataners del Passeig.

Font de Santa Digna, La Garriga

Coordenades GPS: 41.6885, 2.2871

Una de les fonts de més anomenada de La Garriga, localitzada a l'alçada del número 104 del carrer de Calàbria, fent confluència amb el carrer del Negociant. El nom popular de la font és de Can Santa Digna perquè es trobava davant de la fonda que portava aquest nom. Actualment la vella i casolana fonda i la casa antiga ha desaparegut, però a la façana del modern edifici que l'ha substituït podeu observar una plafó ceràmic de com era l'antiga fonda. Al principi també rebia el nom de la font Vilanova.

Es tracta d'una font d'estil modernista i de forma sinuosa, que juga principalment amb els colors blanc i blau. A la part superior hi podem observar un fanal de ferro forjat i a ambdós laterals una jardinera. Al centre de la font hi ha una representació geomètrica abstracta en la que alguns hi veuen un rostre, amb dos ulls en forma de botons ceràmics. A la part baixa una antiga aixeta de llautó encastada al frontal de trencadís blanc i blau deixa caure l'aigua a una pica semicircular.

La font fou construïda l'any 1915 sobre el recorregut del Rec Monar, amb l'objectiu de facilitar l'accés i el repartiment de l'aigua potable a la Garriga. El seu dissenyador va ser l'arquitecte Manuel Raspall. Tot i això la construcció modernista es va fer sobre altra deu d'aigua que alguns estudis retrocedeixen fins al segle XIII.

L'any 2015 es va portar a terme una restauració de la font, a càrrec dels Serveis Tècnics de l'Ajuntament amb l'assessorament de l'arquitecte Lluís Cuspinera, estudiós de l'obra de Raspall. Els alumnes del curs ocupacional de restauració i reproducció de ceràmica modernista, que té com a professora Maruja Ventosa, van fer les rajoles. Les obres van consistir en restituir el paredat de pedra i la ceràmica, consolidar els ornaments de ferro forjat, recuperar la il·luminació original, canviar de lloc el portell de la companyia d'aigües i recuperar el basament de granit.

La font forma part del recorregut turístic "Ruta del Modernisme d'Estiueig", itinerari arquitectònic del Vallès Oriental (Cardedeu, Figaró – Montmany, Granollers, L'Ametlla del Vallès i La Garriga) que inclou 80 cases senyoriales, jardins, fonts i cementiris; tots senyalitzats amb un panot creat pel ceramista Toni Cumella.

Font de la Teula, La Garriga

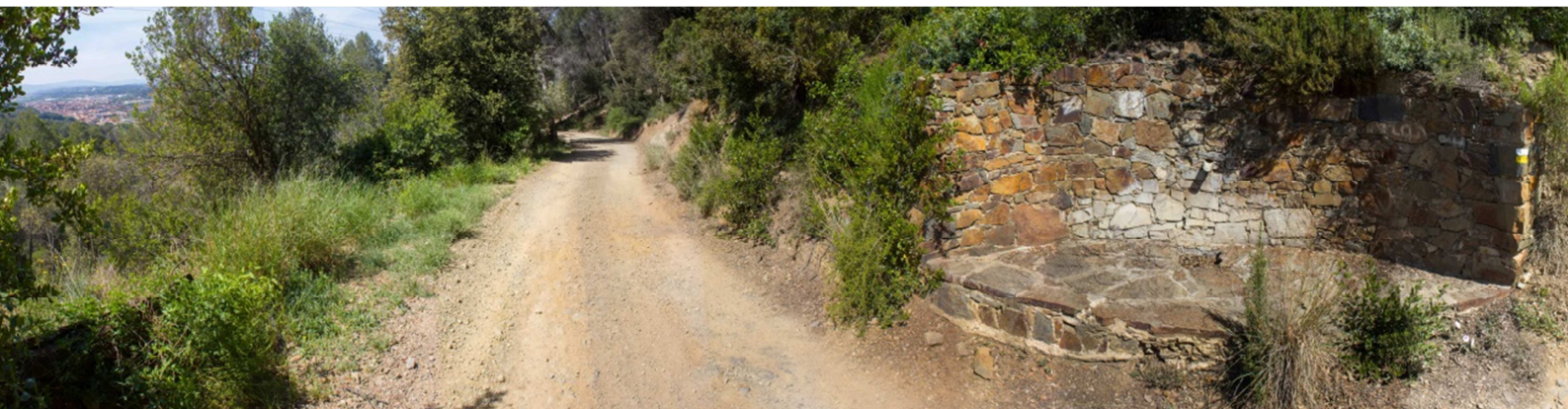
Coordenades GPS: 41.7027, 2.2906

Aquesta font boscana, que nosaltres no hem vist rajar, és situada al nord de la població, a peu del camí forestal que ascendeix a Sant Cristòfol de Monteugues. Per accedir-hi recorrem part del Itinerari PR-C 33

Estacionem el vehicle a la famosa zona comercial de mobles annexa a la C-17, ja des de la pròpia autovia o procedint de la població per l'antiga carretera nacional N-152. Comencem a caminar per una pista cimentada que ressegueix la fàbrica de mobles E. Roca, després el carreró gira a la dreta i tot seguit a l'esquerra, fins passar sota la via del tren per un antic túnel. A partir d'aquí comença una pista terrosa que es va enfilant primer recta, i després serpentejant, fins a l'ermita de Sant Cristòfol. Ascendim sense deixar en cap moment la ruta principal, i en uns 1.100 metres des que hem creuat la via del tren arribem a la font de la Teula, just a peu de camí a mà esquerra.

L'obra de la font és un mur de pedra lligada lleugerament semicircular que ens obra un petit espai de descans, ampliant l'ample de la pista, alhora reté les terres de la muntanya. Al mig hi ha encastat un bonic broc d'acer inoxidable en forma de teula per on hauria de rajar l'aigua a terra. Al terra empedrat hi ha una basseta de pedra quadrada que recull l'aigua i la porta a l'altre costat de la pista.

A la dreta del mur podem observar collada una placa metàl·lica recordant-nos el nom de la font i que fou arranjada el 9 d'octubre de 1983 pel Centre Excursionista Garriguenc. Davant del conjunt, i a l'altre costat del camí, encara es pot observar les restes d'un antic banc de fusta, on de ben segur els romeus que pujàvem en devoció cap a l'ermita de Sant Cristòfol hi feien un atur per desassedegar-se tot gaudint de l'esplèndida vista de la Garriga i el Vallès que se'ns obre mirant a sud.

Font dels Tremolencs, La Garriga

Coordenades GPS: 41.6977, 2.2645

Font situada al camí dels Tremolencs, continuació de l'avinguda homònima, que s'endinsa en aquesta vall que ressegueix el torrent que aquí també pren aquest nom, tot i que més avall, a partir de Can Sunyer i fins al Congost rep el nom de torrent de Can Morull.

La font està arrambada a la muntanya. L'obra és un mur longitudinal arrebossat amb ciment, adossat al marge de la muntanya, d'uns 3 metres de llarg per metre i mig d'alçada. Al mig del frontal hi trobem dos sortides d'aigua. Un broc d'acer inoxidable a l'esquerra per on hauria de brollar aigua natural (si la sequera no ho impedeix), mentre que l'aixeta de polsador de la dreta ens proveeix d'aigua de la xarxa municipal. Ambdues aigües cauen a una pica rectangular d'obra vista disposada sobre una llarga lleixa que ressegueix tot el mur frontal, surt per la part baixa a través de dues teules contraposades a manera de tub des d'on són abocades a un bassal d'obra arran de terra per on desguassa travessant el camí.

La font actual no és el brollador original que era situat prop de la mina uns metres més amunt. Els murs a tocar de la font són les restes de l'antiga planta envasadora que comercialitzava l'aigua amb el nom de "Agua Magna". A prop de la font hi ha catalogats un pi i una alzina de grans dimensions. Aquest lloc era de parada obligatòria per esmorzar en pujar a Puiggraciós en l'Ofici dels Garriguencs.

12/9
AQUA ARTA PER
IN CONSUM
1972

Cànoves i Samalús, i les seves fonts

Municipi del Vallès Oriental que limita amb Tagamanent al nord; Sant Pere de Vilamajor a llevant; Cardedeu i Les Franqueses del Vallès a sud; i la Garriga i Figaró-Montmany a l'oest.

Els 2.900 habitants que viuen al municipi es troben repartits entre els 1.000 vilatans del poble de Cànoves i altres entitats de població, com el poble de Samalús, que fou annexat al 1840 a Cànoves.

El municipi es troba solcat per diferents rieres totes en direcció sud, que acaben abocant les seves aigües ja fora del municipi al Besòs. Un dels elements naturals més característics és la conca de Vallforners i el seu gran pantà homònim.

El nom de Cànoves apareix per primer cop l'any 1002 en una confirmació de béns del monestir de Sant Cugat del Vallès. S'han trobat restes d'èpoques més antigues entre les quals es mereixen esmentar el poblat ibèric habitat entre els segles IV i III aC a puig Castell, i un petit tresor de 40 monedes de bronze, la majoria de la seca Lauro, que circulaven pel país entre els segles III i I aC. Aquestes monedes varen ser trobades en bon estat de conservació el 1959 prop del molí de can Ribes.

Samalús fou una de les parròquies del castell de Montbui, que posseïa el comte Gombau de Besora des del 992 i que, un cop mort, els comtes Ramon i Almodis van confirmar al seu gendre Mir Geribert. El 1059 es cita explícitament la parròquia de "Sancto Andreo de Samalucio", monument d'estil romànic.

El Castanyer Gros de l'obaga d'en Cuch és un monument natural que trobem al nord del terme. La producció de carbó a Cànoves havia sigut molt important. El carboner havia de viure a muntanya i un d'ells va utilitzar aquest castanyer com a refugi...

Font de les Acàcies, Cànoves i Samalús

Coordenades GPS: 41.7351019, 2.3505807

Font que us apaivagarà la set en l'ascens cap al famós castanyer d'en Cuc, situada a peu del camí que, després de vorejar el pantà de Vallforneres, ascendeix paral·lel al torrent de la Baga d'en Cuc. Són 1700 metres d'ascensió fent alguna llaçada per guanyar cota, però el paratge és d'una bellesa inalterada. Per poder arribar fins aquí, un cop sortiu de Cànoves amb el cotxe cap al nord, podeu deixar el vostre vehicle a l'aparcament habilitat per la Diputació a can Domènec i prendre el preciós corriol que ressegueix la riera de Vallforneres (SL C-91), o si sou una mica més mandrosos, també podeu aparcar sota la gran barrera de terres del pantà, en un altre estacionament habilitat per això. Ara toca seguir el camí que mena a nord, per on passa el Meridià Verd, sender de gran recorregut que travessa el Montseny (i mitja Europa).

La salvatgina font la trobareu al marge del camí sense cap problema. Una canella d'acer aboca el seu preuat líquid a una bona alçada sobre un munt de pedres escantellades que sembla que s'ho passen d'allò més bé esquitxant arreu l'aigua de la font. Font boscana per antonomàsia, la paret rocallosa d'on brolla sols estar sempre ben humida, i a tot l'entorn no hi falten ni les acàcies que donen nom a la font, ni les falgueres, moltes, violetes, i inclús algun plataner que acompanyen bellament la font.

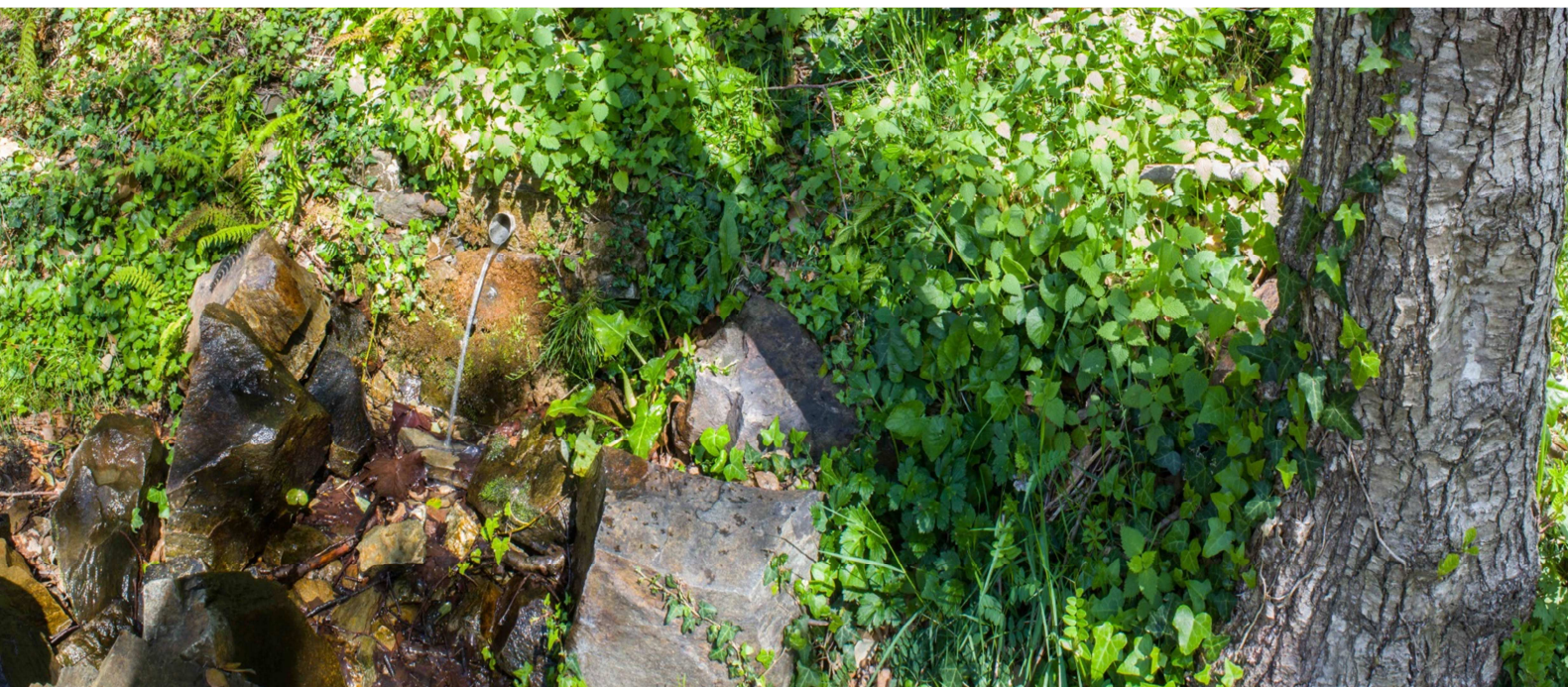

Font de les Bardisses, Cànoves i Samalús

Coordenades GPS: 41.735339, 2.347325

Tot i que el nom fa suposar que a la font us trobareu un bardissar amb un gran espessor d'esbarzers, d'arços, i altre plantes punxants, a hores d'ara la font la descobrireu a un paratge acollidor al peu d'un dels camins que ressegueixen la cota planera a la Soleia d'en Cuc. La millor manera per arribar-hi és des del camí que puja des del pantà de Vallforneres cap a la Casa del Bosc. Quasi bé davant mateix de la font de les Acàcies que trobareu en aquest camí (una mica més avall), s'inicia una camí fresat que creua el torrent de la Baga d'en Cuc, i en seguida pren direcció ponent, sempre planer, acompanyat tota l'estona per ortigues a banda i banda. Després de 300 metres trobarem la font de les Bardisses a peu de camí.

La font és boscana i senzilla, un bon broc d'acer, encastant entre unes pedres de manera casual, com si la ma de l'home no hi hagués pas intervingut, aboca la seva freda aigua de manera desordenada al camí, que en una mica de xaragall s'esmicola cap al torrent avall. Davant mateix de l'aiguabarreig que es forma, uns grans rocs semblen voler indicar al passejant descuidat la presència de la font, no fos pas que passes inadvertida.

Font de Can Perera, Cànoves i Samalús

Coordenades GPS: 41.6916, 2.3521

Font situada al peu del mas del que pren el nom, just a l'entrada a Cànoves venint per la carretera BP-5107. A l'entrar al poble per l'avinguda Josep Crous, a 70 metres del vial us trobareu un corriolet a la vostra esquerra que recull l'aigua de la font; cal resseguir el caminó i sense pèrdua trobarem la deu.

Es tracta d'un bella font boscana, molt acollidora, amb un gruixut broc de ferro que té una mena d'ales de metàl·liques a ambdós costats, difícil de veure perquè tot el conjunt és recobert de molsa, i no hem volgut tocar massa per mantenir l'equilibri natural del lloc, amb molta verdor i humitat al paratge. L'aigua, que brolla sense parar a bon ritme, omple una bona bassa al seu peu, on encara es pot apreciar en bon estat el lloc que servia de safareig. Tot el conjunt té l'encant i la melancolia dels llocs que varen ser importants en el passat i que en la nostra societat actual i de les preses no s'aprecia.

Font del Castell, Cànoves i Samalús

Coordenades GPS: 41.698642, 2.353553

Emplaçada al nord del nucli urbà de Cànoves, just a sobre un marge prop de Cal Pipaire. Per baixar al marge de la font hi ha unes antics graons de pedra ara mig coberts per la vegetació.

La font del Castell és un senzill marge de pedra annex a la muntanya, ben recobert d'heures, amb un gruixut broc de ferro al mig. No hi ha pedró que identifiqui la font, ni cap altre element característic. Josep Cuch ens va explicar que aquesta font havia sigut molt popular, i que tot el poble n'anava a recollir d'aigua aquí perquè era considerada molt bona.

El proper castell de Cànoves, al que fa referència la font, són unes ruïnes, declarades bé cultural d'interès nacional que es troben a la riba esquerra de la riera de Vallfornès. Resten els murs d'una nau orientada de nord-est a sud-oest, que té una longitud d'uns 19 metres i una amplada de 8 metres. A la paret millor conservada s'obren tres finestres acabades en un arc rebaixat. Cap al nord-oest s'estén una altra nau, ara unida sense solució de continuïtat a la primera, que té una longitud d'uns 15 metres i una amplada d'uns 16 metres. A la banda occidental hi havia un cos sortint. La datació és difícil, el tipus d'aparell o de morter d'algunes parets recorda a edificis preromànics mentre que d'altres parets semblen més aviat d'època romànica. Les característiques de les obertures fan pensar que és un edifici de la baixa edat mitjana on, a causa del tipus de material constructiu utilitzat, es copien unes formes d'edificar que recorden les d'èpoques anteriors.

Font del Frare, Cànoves i Samalús

Coordenades GPS: 41.692677, 2.355372

Emplaçada al nucli urbà de Cànoves, al sud-est, al camí del Castellar, just al costat d'un jardinet ben arranjat hi ha aquesta clàssica font urbana. El que caracteritza i personalitza aquesta font d'altres elements de mobiliari urbà com ella, és que al seu peu hi ha annexa una majòlica ceràmica amb el nom de la font i l'escut de Cànoves i Samalús.

En un costat del jardinet hi ha una imatge de la Verge de Lourdes, donada, tal com indica un cartell, pel veí de Cànoves, senyor Pere Marc Ramis, el 11 de Febrer de 2003. La imatge està protegida dintre d'una petita cavitat en forma de capelleta amb vidre. Una placa d'acer també té escrita una pregària a la Verge Maria, en català i castellà.

El lloc és ben agradable a l'estiu, ja que es troba a una fondalada, amb dos grans plataners que l'ombregen, i a més hi ha una gran cascada d'aigua que refresca l'ambient.

La font actual es un homenatge a l'antiga Font del Frare que sembla que hi havia en aquest mateix lloc, i que ara sols es pot veure en les postals antigues (EDC. JOSEP PARERA).

FONTOGGIO DUGGIL BENITO MAMMILIO

FONT DEL FRARE

Font del Lleó, Cànoves i Samalús

Coordenades GPS: 41.695332, 2.335676

Font situada pròxima a la carretera BP-5107, que va de Cànoves a Samalús. Venint de Cànoves, 630 metres després de l'entroncament amb la carretera BV5151 de Corró d'Amunt, trobem una pista cadenada que puja muntanya amunt. Pujant aquesta pista uns 70 metres, i pròxima al sot, trobarem la font del Lleó.

Més amunt del broc de la font sembla que hi ha un finestral gòtic d'alguna masia. Sobre la font, ja estimbat, hi ha un pedró on posa 1910, i si mireu amb detall la font podeu trobar dos dates que suposem corresponen a restauracions posteriors. Una amb les inscripcions A.C. 1971, i una anterior amb data 9-10-55. El broc sembla ser una cara d'una gàrgola, però tot i intentar visualitzar el lleó que dóna nom a la font se'ns fa difícil de veure'l. A l'explanada de la font hi ha quatre seients de pedra molt rudimentaris, on ens podríem asseure'ns i relaxar sentint l'aigua caient del broc si la font estigues arranjada.

Font dels Monjos, Cànoves i Samalús

Coordenades GPS: 41.688578, 2.302460

Pròxima a la carretera BP-5107, anant de Samalús a la Garriga. Un quilòmetre més enllà del nucli de Samalús, just al creuar el Sot de l'Ase, la carretera fa una paella molt tancada, i hi ha una petita pista que ascendeix muntanya amunt, on podrem troba rel que resta de la font dels Monjos.

Es tracta d'una paret de pedra arrebossada contenint la muntanya, amb el que resta de dos bancs d'obra a banda i banda de la deu. El broc esta centrat a la paret, però en l'actualitat està ben malmès i rovellat, sense abocar aigua. Sobre del broc hi ha enclavades dos perfils en L metàl·lics que desconeixem la seva utilitat, però que a hores d'ara semblen dibuixar els ulls d'una cara (on el broc seria el nas) en estat seriós.

Fa temps que la font està en mal estat, tal i com es pot comprovar a la foto de 1983 del llibre "Història Gràfica de la Garriga" d'Albert Benzekry, en que ja apareix molt deteriorada i amb el peu de foto *"en l'actualitat no hi brolla ni una gota d'aigua"*.

Agraïments

- Anna Àvila (CREAF, Universitat Autònoma de Barcelona)
- Gemma Font (documentalista del Museu Etnològic del Montseny, MEMGA) que ens va assistir en la documentació i marc històric de les fonts montsenyenques.
- Jordi Tura (director del Museu Etnològic del Montseny, MEMGA), que amb la seva visió crítica va ajudar-nos a ordenar l'ingent material que hem recollit.
- Josep Cuch (alcalde de Cànoves i Samalús) per indicar-nos la Font del Castell a Cànoves.
- Josep Mª Panareda Clopés (Universitat de Barcelona)
- Lluïsa de la Vara (Cànoves i Samalús) informadora del Parc, pels seu precisos consells a Vallforners.
- Maria Sabater (Museu de Ciències Naturals de Granollers)
- Monica Fornals (Cànoves i Samalús) coordinadora del Parc Natural del Montseny, per ajudar-nos a veure la tasca monumental que ens esperava.
- Toni Arrizabalaga (Museu de Ciències Naturals de Granollers).

Bibliografia

- BENZEKRY FORTUNY, Albert. Història Gràfica de la Garriga. 1990-1984. Editorial: l'autor. Barcelona 1985. ISBN: 978-84-922992-0-1.
- BENZEKRY FORTUNY, Albert; et altri. L'Abans de la Garriga. Recull Gràfic 1880-1967. Efadós. El Papiol. Abril 2018. Col·lecció: Vallès Oriental. ISBN: 978-84-16547-72-2.
- BOLÒS I CAPDEVILA, Oriol de. La vegetació del Montseny. Diputació de Barcelona. Servei de Parcs Naturals. 1983. ISBN: 84-500-8374-5. Dipòsit legal: B.8658-1983.
- CUSPINERA, Ll; Clusellas, C. El Modernismo de veraneo en el Vallès Oriental. Le Modernisme des résidences d'été dans le Vallès Oriental. Barcelona: Diputació de Barcelona, Institut d'Edicions, Consorci de Turisme del Vallès Oriental, 40 p. : 2001.
- ESCOLÀ, Hermínia; Noguera, Esteve; Panareda Clopés, J.M. Les fonts de la Garriga. Monografies del Montseny, 22: Amics del Montseny, Viladrau, p. 163-177. 2007.
- FARRERONS VIDAL, Oscar. L'aigua és vida, història, llegenda i cultura al Montseny. VERTEX, 280. Octubre 2018. Pàgines: 32-42. ISSN: 0042-4420. Edita: Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC). <http://hdl.handle.net/2117/124569>
- FARRERONS VIDAL, Òscar. Patrimonio cultural, histórico y natural de las fuentes del Montseny. I International Congress of the Mountains (CIMAS), Granada, 8 març 2018. <http://hdl.handle.net/2117/121367>
- FARRERONS VIDAL, Òscar. Recuperando a cultura das fontes e a água no Montseny. X Congreso Ibérico de Gestión y Planificación del Agua. "20 años de continuidad de una nueva cultura del agua". Setembre 2018. Coïmbra (Portugal). <http://hdl.handle.net/2117/122684>
- FARRERONS VIDAL, Òscar; Corella, Adrià. Estudi teòric i evidència empírica de les fonts del Montseny. Revista de Tagamanent, 85. P. 10-13. Edita: Impremta Moderna. Centelles. Agost 2017.
- FARRERONS VIDAL, Òscar; Corella, Adrià. La riquesa oblidada del Montseny (I). Revista de Vic. Gener-febrer 2018. Número 41.
- FARRERONS VIDAL, Òscar; Corella, Adrià. Recuperem la cultura de les fonts (II). Revista de Vic. Febrer-març 2018. Número 42.
- FARRERONS VIDAL, Òscar; Font Valentí, Gemma. Les fonts del Montseny. Un patrimoni natural i cultural a preservar. La Sitja del Llop-Revista del Montseny. p 13-16. Edita: Coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny. Dipòsit legal: B-46-124-95. Novembre 2017.

- FARRERONS VIDAL, Òscar; Pagespetit, Lluís. El Montseny. 51 passejades per descobrir. ISBN: 9788492811762. Febrer 2016.
- FERRER, J.; Gay, J. V. Balnearis i aigües minerals. ISBN: 8495187523. Girona: Diputació de Girona, Caixa de Girona, , 96 p. 2003.
- GALLART, M.; Jiménez, N.; Montijano, V.; Olivé, M.; Ros, A. Diagnosi ambiental i historicocultural de les fonts més representatives del Parc Natural del Montseny. ISBN: 8477949689. Diputació de Barcelona, BCN, p. 53-57. 2003.
http://cataleg.parcs.diba.cat/documents_diba/p03d098.pdf
- GONZÀLEZ, Ilse; La Cera, Patrícia; Valero, Marta; Vico, Àngela; Viñas, Mariana. El Parc Natural del Montseny: anàlisi del medi natural i gestió de l'aigua. El cas de les plantes embotelladores. Llicenciatura en Ciències Ambientals. Universitat Autònoma de Barcelona.
http://81.47.175.201/montseny/attachments/article/31/plantes_embotelladores.pdf
- GONZÁLEZ, J. M; Ferrés, Ll. ; Martínez, J. Les aigües superficials del Montseny. Unitat d'Ecologia
- MARGALEF, Ramon. Les fonts del Montseny. La Sitja del Llop, 3: Coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny, Barcelona, 1992.
- PAGESPETIT, Lluís. 111 fonts del Montseny i molts indrets per descobrir. ISBN: 8495695189. Farell editors i dissenyadors, 141 p. 2003.
- PANAREDA CLOPÉS, Josep M. Descubrim el Montseny. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 2007. ISBN: 978-84-8415-923-0. Dipòsit legal: B.21.824-2007.
- ROMA I CASANOVAS, Francesc. El Montseny. 50 itineraris a peu. 2a. Edició. 2010. Cossetània Edicions. ISBN: 978-84-9791-676-9. Dipòsit legal: T-471-2010.